

Miinumunõuded tervishoiuteenuste osutajatele COVID-19 pandeemia tingimustes

04.11.2020

Epidemioloogilised kriteeriumid riskitaseme hindamiseks

- Madala riski korral esinevad kogukonnas üksikud juhud, mis on kontrollitavad;
- Keskmise korral esineb nakatumine kogukonnas klastritena, aga klastrid on jälgitavad;
- Kõrge korral on nakatumine laialt levinud väljapoole klastreid ja kontaktide jälgimine pole võimalik või on tõestatud varjatud levik antud regioonis.

Epidemioloogilise riski hindamise eest vastutab Terviseamet tuginedes järgmisele riski hindamise maatriksile:

Riski hindamise maatriks suurte maakondade (üle 50000 elanikuga) jaoks

	Madal risk	Skoor	Keskmine risk	Skoor	Kõrge risk	Skoor
Epidemioloogiline olukord Eestis TA hinnangul		1		2		3
Epidemioloogiline olukord						
Juhtude arv 100 000 in kohta 14 päeva jooksul (Harju, Tartu, Ida-Viru, Pärnu ja Lääne-Viru maakonnas)	0-25 juhtu 100000 kohta	1	26-99 juhtu 100000 kohta	2	>100 juhtu 100000 kohta	3
7 p teadmata nakatunute osakaal (%) (koldelisuus)	<20	1	25-35	2	>35	3

Varjatud leviku tuvastamiseks testide arv 1000 elaniku kohta 7 p jooksul	>2,5	1	1-2,5	2	<1	3
Keskmine positiivsete SARSCoV-2 testide osakaal viimase 7 päeva jooksul	<3%	1	3-5%	2	>5%	3
Kokku		5		6-10		>11

Riski hindamise maatriks väikeste maakondade (ala 50000 elanikuga) jaoks

	Madal risk	Skoor	Keskmine risk	Skoor	Kõrge risk	Skoor
Epidemioloogiline olukord Eestis TA hinnangul		1		2		3
Epidemioloogiline olukord						
Juhtude arv 14 päeva jooksul alla 50000 elanikuga maakondades (Hiiumaa, Jõgevamaa, Võrumaa jt)	0-10	1	11-60	2	>60	3
7 p teadmata nakatunute osakaal (%) (koldelisuus)	Kuni 20	1	21-35	2	>36	3
Varjatud leviku tuvastamiseks testide arv 1000 elaniku kohta 7 p jooksul	>2,5	1	1-2,5	2	<1	3

Keskmine positiivsete SARSCoV-2 testide osakaal viimase 7 päeva jooksul	<3%	1	3-5%	2	>5%	3
Kokku		5		6-10		≥11

1. Üldised nõuded

- Tervishoiuteenuse osatajal (TTO) peavad olema infektsioonikontrolli juhendid (kätehügieeni nõuded, isikukaitsevahendite kasutamine, ravikeskkonna puhastamine ja desinfitseerimine ning jäätmekäitlus; COVID-19 patsiendi käsitlus).
- Töötajad peavad olema koolitatud ülaltoodud juhendite ja nõuete osas.
- Peab olema tagatud infektsioonikontrollivahendite vähemalt ühe kuu varu (IKV, desinfektsioonivahendid jms).
- Peab olema tagatud vähemalt esmane võimekus käsitleda COVID-19 positiivseid haigeid, sh COVID-19 analüüside korraldamine.
- TTO-des peab olema tagatud patsientide käsitlus vastavalt standardnõuetele ning COVID-19 võimaliku või kinnitunud diagnoosiga patsientidele lisaks piisk- ja kontaktisolatsiooninõuetele.
- Eriarstiabi ambulatoorse vastuvõtu planeerimisel eelistada võimalusel kaugvastuvõttu kõrge riski korral.
- Perearstidel tuleb tagada eraldi vastuvõtu ajad hingamisteede infektsioonidega patsientidele. Selliste patsientidega on esmane kontakt sidevahendite teel.
- Personal ei tohi tööle tulla ega tööl olla COVID-19 või teiste hingamisteede infektsioonide tunnustega (v.a kaugvastuvõtt).
- TTO-l peab olema olemas tegevusplaan erakorralise ravi ja COVID-19 ravivõimekuse tagamiseks ning vajadusel eskaleerimiseks ning plaanilise töö mahu vähendamiseks epidemioloogilise olukorra halvenemisel.
- TTO-l peab olema tegevusplaan haigestunud töötajate ja kokkupuutejuhtumite korral tegutsemiseks.
- TTO tuginedes tehtud riskianalüüsile võib vajaduse korral rakendada rangemaid infektsioonikontrolli meetmeid.

2. SARS-CoV-2 testimise põhimõtted

- SARS-CoV-2 analüüsile suunatakse hingamisteede infektsiooniga täiskasvanud ja üle 10aastased lapsed. Gripihooajal testida sümptomaatilisi patsiente ka gripi suhtes.
- Asümptomaatiliste patsientide testimine toimub vastavalt riski tasemele (tabel 1).
- HVA aktiivravihaiгла peab võimaldama töötajatel sümptomite tekkel töökohal testimist.

Tabel 1 Asümptomaatiliste patsientide testimine

	Madal risk	Keskmine risk	Kõrge risk
Ambulatoorne	Ei vaja testimist, lubatud raviarsti otsusel		
EMO	Ei vaja	Raviarsti otsusel	Erakorraliselt hospitaliseeritavad patsiendid
Statsionaar	Ei vaja	Raviarsti otsusel	Plaaniliselt hospitaliseeritavad patsiendid saabumisel või 48-72h enne plaanilist ravi, operatsiooni sh päevakirurgia

Märkus: lapsi vanuses 0-10 eluaastat pole vaja testida enne aerosoole genereerivaid protseduure.

3. Triaaz, kontrollpunktid, tervisedeklaratsioon, külastamine

- TTO peab teavitama ambulatoorsele eriarsti vastuvõtule, uuringule või haiglaravile pöördujaid, et ei ole soovitatav tulla hingamisteede infektsiooni nähtudega või COVID-19 kontaktkena. Tuleb tagada võimalus vastuvõtu- või uuringuaega muuta.
- Kõrge riski korral peavad nii haiglaravile kui ambulatoorsele ravile tulevatel patsientidel olema küsitud tervisedeklaratsioonis (lisa 1) sisalduvad küsimused ja vastused dokumenteeritud haigusloos, kas anamneesi osana või täidetud tervisedeklaratsioonina.
- Ootealadel ja sissepääsude juures peab olema tagatud kätehügieeni võimalus, võimalus saada kirurgilist maski ning informatsioon köhaetiketi ning maskide korrektse kasutuse kohta (keskmise ja kõrge riski korral).
- Külastamine on keskmise ja kõrge riski korral põhjendatud juhtudel ja eelneval kokkuleppel raviarstiga võimalik.

Tabel 2 Patsientide ning nende saatjate või külastajate liikumine ja paigutamine sõltuvalt nakkusriskist

	Madal risk	Keskmine risk	Kõrge risk
TTO sissepääs	Piirangud puuduvad	Limiteerida sissepääse, TTO-sse sisenejale kirurgiline mask ja käte antiseptika	Limiteerida sissepääse, TTO-sse sisenejale kirurgiline mask ja käte antiseptika
EMO-sse pöördumine	Tagada patsientide hajutamine	Sisenemisel esmane triaaz ja selekteerimine erinevatele ootealadele või isolatsioonipalatisse hingamisteede infektsiooni või COVID-19 anamneesi alusel	Eraldi EMO ala hingamisteede infektsiooni ja/või COVID-19 kahtlusega pöördujatele; jälgimispalatite eraldamine

Külastamine	Lubatud	Soovitus mitte külastada, lubatud raviarsti nõusolekul	Tugev soovitus mitte külastada, lubatud raviarsti nõusolekul
Tugiisik sünnitusel	Lubatud	Lubatud, vajalik tervisedeklaratsioon	Lubatud, vajalik tervisedeklaratsioon ja SARS-CoV-2 testimine ¹
Lapsevanem	Lubatud	Lubatud, vajalik tervisedeklaratsioon	Lubatud, vajalik tervisedeklaratsioon ja SARS-CoV-2 testimine ^{1,2}

¹ Peab olema negatiivne COVID-19 tervisedeklaratsioon ja ta peab kandma testi vastuse saabumiseni kirurgilist maski.

² Lapsevanema SARS-CoV-2 positiivse testi korral suunatakse testimisele laps.

4. Isikukaitsevahendite kasutamine

- Standardnõuded kehtivad kõikide patsientide puhul. Kindaid kasutatakse alati, kui on kokkupuuteoht vere ja teiste kehavedelikega, kui on kontakt haavade ja limaskestadega jne.
- Isikukaitsevahendid (pritsmekindel kittel, kindad, kilepõll) on ühekordseks kasutamiseks.
- Kirurgilise maski all on mõeldud EN 14683 standardile vastavat tüüp IIR meditsiinilist maski ning respiraatori all EN 149 standardile FFP2 või FFP3 vastavat.
- Respiraatori ja kirurgilise maski järjestikune kasutusaeg võib olla kuni 4 ja 3 tundi, vastavalt. Kui respiraator/mask on purunenud, määrdunud või kontamineerunud, siis tuleb see vahetada.

Tabel 3 IKV kasutamine töötajatel, patsientidel ja külastajatel sõltuvalt nakkusriskist

		Madal risk	Keskmine risk	Kõrge risk
Tervishoiutöötajad	COVID-19 kinnitunud juht	Respiraator Kaitseprillid/visiir Pritsmekindel kittel Kindad	Respiraator Kaitseprillid/visiir Pritsmekindel kittel Kindad	Respiraator Kaitseprillid/visiir Pritsmekindel kittel Kindad
	COVID-19 võimalik juht	Kirurgiline mask ¹ Kaitseprillid/visiir Kilepõll Kindad	Kirurgiline mask ¹ Kaitseprillid/visiir Kilepõll Kindad	Respiraator Kaitseprillid/visiir Kilepõll Kindad
	AGP (SARS-CoV-2 proovi pole tehtud eelnevalt)	Kirurgiline mask Vajadusel kaitseprillid/visiir	Kirurgiline mask Vajadusel kaitseprillid/visiir	Respiraator Kaitseprillid/visiir Kittel Kindad

	Lähikontakt (<2 m) patsiendiga	Ei	Kirurgiline mask	Kirurgiline mask
	Lähikontakt (<2 m) teiste töötajatega	Ei	Kirurgiline mask, kui hajutamine pole võimalik (koosolekud, valvete üleandmised jne)	Kirurgiline mask, kui hajutamine pole võimalik (koosolekud, valvete üleandmised jne)
Patsiendid	COVID-19 kinnitunud juht	Kirurgiline mask isolatsioonipalatisse jõudmiseni, kui tervislik seisund võimaldab	Kirurgiline mask isolatsioonipalatisse jõudmiseni, kui tervislik seisund võimaldab	Kirurgiline mask isolatsioonipalatisse jõudmiseni, kui tervislik seisund võimaldab
	COVID-19 võimalik juht	Kirurgiline mask SARS-CoV-2 proovitulemuse selgumiseni	Kirurgiline mask SARS-CoV-2 proovitulemuse selgumiseni	Kirurgiline mask SARS-CoV-2 proovitulemuse selgumiseni
	Ambulatoorne patsient (va <12 aastased lapsed)	Ei	Kirurgiline mask	Kirurgiline mask
	Statsionaarne patsient (va <12aastased lapsed) Sünnituse tugiisik Lapsevanem	Ei	Kirurgiline mask (COVID-19 anamneesi ja vajadusel SARS-CoV2 proovitulemuse selgumiseni)	Kirurgiline mask (SARS-CoV-2 proovitulemuse selgumiseni)
Külastajad		Ei	kirurgiline mask	kirurgiline mask

¹ Kui plaanis AGP, siis kasuta respiraatorit

Tabel 4. Isikukaitsevahendid COVID-19 kahtlusega või kinnitunud juhtudel

IKV	COVID-19 isolatsioonipalat, osakond	Lähikontakt (<2 m) teistes osakondades	Aerosoole genereerivad protseduurid (AGP ¹) – teistes osakondades
Pritsmekindel kittel	+	-	+
Kilepõll ²	+	+	-
Kirurgiline mask IIR ³	-	+	-

Respiraator (FFP2/FFP3)	+	-	+
Kaitseprillid/visiir	+	+	+
Kindad ²	+	+	+

¹ AGP – Lisa 2 ² Kilepõll ja kindad vahetatakse kõikide patsientide vahel ³ Kirurgiline mask koos visiiriga

5. Konverentsid, koosolekud jms

- Konverentsid, suured visiidid jms on lubatud minimaalses mahus kõrge riski korral

6. Tegutsemine asutusesisese puhangu korral

- TTO teavitab esimesel võimalusel Terviseametit asutusesisese puhangu kahtlusel.
- Kui TTO raviga tegelevas üksuses on tuvastatud asutusesisene COVID-19 nakatumine ning sellest tingitult on plaanilist ravi vähendatud, pole tervishoiuteenuse osutajal lubatud plaanilise ravi taastamine enne Terviseametiga kooskõlastamist.

Viited:

1. Infection prevention and control and preparedness for COVID-19 in healthcare settings. Fifth update – 6 October 2020. ECDC <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/infection-prevention-and-control-and-preparedness-covid-19-healthcare-settings>
2. COVID-19 testing strategies and objectives. ECDC <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-testing-strategies-and-objectives>
3. Pandemic Response Guidance. Personal protective equipment in Healthcare delivery https://www.health.qld.gov.au/_data/assets/pdf_file/0026/1000988/PPE-escalationhealthcare-facilities.pdf
4. Advice on the use of masks for children in the community in the context of COVID-19. WHO https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-IPC_Masks-Children-2020.1
5. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) CDNA National Guidelines for Public Health Units <https://www1.health.gov.au/internet/main/publishing.nsf/Content/cdna-song-novelcoronavirus.htm>
6. CDC indicators and thresholds for risk of introduction and transmission of COVID-19 in schools. CDC <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/schoolschildcare/indicators.html#thresholds>
7. JUHIS TERVISHOIUTEENUSE OSUTAJALE ESMATASANDIL (COVID-19): <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#tervishoiutootajale>
8. Eesti Perearstide Seltsi juhised COVID-19 haiguse perioodiks: <https://www.perearstiselts.ee/>
9. EVS-EN 14683:2019 Meditsiinilised maskid. Nõuded ja katsemeetodid (parandatud väljaanne 07.2019). Eesti Standardikeskus
10. EVS-EN 149:2003+A1:2009 HINGAMISTEEDE KAITSEVAHENDID Osakeste eest kaitsvad filtreerivad poolmaskid Nõuded, katsetamine, märgistus. Eesti Standardikeskus
11. Kliinikumi infektsioonikontrolli abinõud vastavalt COVID-19 ohutasemele. TÜK